

LUPȚA

le combat

Director : Mihai Korne

Redactor : Antonia Constantinescu

COSTUL ABONAMENTULUI PE UN AN

In franci francezi

FRANTA FRF 250
EUROPA FRF 300

In alte valute tariful este majorat pentru acoperirea cheltuielilor bancare :
DM 100 - Fr. Elv. 90 - L St. 35

Cu avionul :

AFRICA FRF 350 USA 60 sau echivalent
AMERICA DE NORD
ISRAEL
AMERICA DE SUD
ASIA FRF 400 USA 70 sau echivalent
AUSTRALIA

125, Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud - France

Téléphone : (33-1) 41 12 03 73 - Télex 270125F

Commission Paritaire N° 65481 - C.C.P. : 11 341 71 A Paris

Téléfax : (33-1) 41 12 03 79

Numărul 280

7 februarie 1997

"Vom vorbi nu de comunitățile românilor, ci doar de o singură comunitate (discursul adresat de EMIL CONSTANTINESCU comunității românilor din Franța)

Sper că semnalul pe care cea mai mare parte dintre români l-au dat în noiembrie 1996 a fost acela al încununării libertății prin solidaritate umană și prin solidaritate națională și sper că, de acum înainte, vom putea vorbi nu de comunitățile românilor din diferite țări, ci doar de o singură comunitate, comunitatea românilor oriunde s-ar afla ei. Acest lucru poate și trebuie afirmat hotărât. Este mult mai greu să fie realizat.

Cei aproape 45 de ani de comunism și 7 ani de stagnare au acumulat uriașe probleme. Au strâns în ei tragedii umane, uneori de dimensiuni înfricoșătoare, unele dintre ele nici nu le știm încă, altele, chiar dacă le știm, nu le putem încă măsura. Vom avea nevoie de perspectiva istoriei ca să le stabilim dimensiunile. S-au creat bariere adânci, șanțuri de ură, de neînțelegere, de nepuțință. Avem acum posibilitatea să declanșăm o extraordinară luptă. Nu o luptă a românilor cu alte popoare, cu alte țări sau cu restul lumii, ci o luptă a noastră cu propriul nostru destin, pe care avem acum puterea să ni-l asumăm și să învingem ceea ce este rău în el pentru a reda României eterne forța pe care atîta timp a pierdut-o și n-a mai regăsit-o, pentru a-i da României eterne sensul unei vocații istorice majore pe care acum și-o poate cuceri. Dumnezeuastră sunteți aici în prima linie a acestei lupte. Nu v-a fost ușor, nu vă este ușor și nu vă va fi ușor. Dar vreau să vă spun că acum, toți cei care ați purtat în suflet icoana tainică a

unei României calme, generoase, puternice puteți să fiți mîndri.

Ieri am putut să prezint un mesaj extrem de ferm și de decis în fața conducătorilor organizațiilor care decid soarta lumii în acest moment. A fost un mesaj de tip neobișnuit, dar acesta a fost primit și acceptat pentru că el venea acum din partea unei țări și a unui popor care au reușit să demonstreze că în două luni pot să facă ce au promis. Când, la Lisabona, după alegeri, am declarat șefilor de stat, în adunarea plenară și în întîlnirile particulare, că în două săptămîni vom face un guvern democratic de coaliție pe baza unui pact de solidaritate pe patru ani, care să includă o reformă profundă, structurală, au fost impresionați, dar mi-am dat seama că foarte puțini credeau. Le-am amintit ieri, inclusiv în adunarea parlamentară, pentru că acum ei știu foarte bine că promisiunile s-au realizat. Când le-am spus că vom avea forța să aducem la guvernare partidul unei minorități cu care, de-a lungul istoriei, am avut conflicte tragice și grele, li s-au luminat fețele dar mi-am dat seama foarte bine că nu mă credeau. Acum două zile președintele Elveției m-a invitat împreună cu președintele Ungariei și, la sfîrșit, ne-a spus că ar fi vrut să medieze între noi, dar își dă seama ca există o încredere atît de profundă încît ne lasă singuri și atunci am discutat despre literatură.

Este un exemplu rar într-o lume măcinată de conflicte deschise sau de conflicte potențiale, într-

o lume tulbure care-și caută matca și, de cele mai multe ori, nu și-o găsește, într-o lume supusa unor transformări profunde pe care Occidentul încă nu le înțelege și, ca totdeauna cînd nu înțelege ceva, te sperie. Am văzut această frică latentă a unor puteri, care par foarte stăpîne pe

pag. 3

Lupta : Mulțumindu-vă pentru aceasta înțîlnire-eveniment, am vrea să știm cum s-a născut această idee generoasă?

Președintele Emil Constantinescu : *Mi-e ușor și greu totodată să explic cum s-a născut ideea înțîlnirii cu comunitatea românilor din Paris.*

Mi-e ușor să motivez această inspirată alegere prin distanță, prin hazard sau prin oportunități conjuncturale de ordin economic sau politic. Și nu aș spune un neadevăr.

Dar știm, și unii și alții, că fericita înțîlnire de la Paris a însemnat mult mai mult decît atît, că ea a fost, în intenție și împlinire, încărcată de emoția și inefabilul unei relații privilegiate - a unei apropieri ce nu ține de depărtarea geografică mai mică sau mai mare, ci de evoluția noastră comună, chiar dacă în condiții atît de diferite - dar deopotrivă vitrege -, într-un spațiu al aceluiași condiții de spiritualitate, de rădăcini lingvistice, de cultură. Așa se face că, dincolo de despărțiri vremelnice, am fost în tot acest timp împreună.

Împreună am visat o altă Românie decît cea a căeri realitate și imagine au fost sistematic mutilate și măsluite de guvernanți ostili adevăratelor noastre rosturi în lume. Împreună am luptat, solidari în faptă și în gînd, pentru a scoate la liman o țară pe care o iubim și de care vrem să fim mîndri cu toții.

Iată de ce am venit la Paris, să mă înțîlnesc cu marea familie a românilor de aici. Am venit ca să-mi exprim prețuirea pentru atașamentul și încrederea lor și am venit, totodată, ca să împărțim frățește și nepărtinitor răspunderea și riscurile viitorului nostru comun.

Ne vom înțîlni și cu românii din alte părți ale lumii cu aceeași dragoste și bune sentimente. Dragostea se distribuie dar nu se împarte, ea nu e mai mică sau mai mare, dar este alta și totuși aceeași pentru toți.

pag. 5

DUPĂ 50 DE ANI...

Ambasada Română de la Paris - asemenea tuturor celorlalte risipite prin lume - era pentru refugiații politici postul avansat, buncărul puterii detestate. Cei care, ani de zile, se adunau, înconjurați de cordonul de polițiști, în fața porților ei ferecate, la manifestații de protest - trăind iluzia unui asediu vremelnice al răului - au pătruns pe 5 februarie în sediul tuturor primejdiilor, ca la ei acasă.

Clădirea - clasată monument istoric, cumpărată de statul român între cele două războaie - poartă discret urmele foștilor locatari. În ciuda lambriurilor, oglinzilor, tapiseriilor, scărilor monumentale, ghicești degradarea resemnată, umilișcă de a fi fost o citadelă a

□ S-a încercat anchetarea lui Miron Cozma "în libertate", pe caz de boală. Dar directorul Institutului Medico-Legal și cadre abilitate din Ministerul Sănătății au precizat într-un regulament - pentru ca lichelele corupției să nu mai fie eliberate pentru un guturai -, cele câteva boli care nu pot fi tratate în penitenciar, printre care cancerul și diabetul.

□ Primul interogatoriu al lui Cozma, al cărui dosar are 15 volume, a avut loc, în prezența celor doi avocați ai săi, pe 16/I. Cozma a declarat că la București au fost deplasați 5000 de oameni, dar Iliescu a mulțumit unei mase de 20 000 de oameni!

□ De altfel, Ilie Torsan, președintele executiv al Confederației Sindicatelor Miniere - care cere judecarea lui Cozma în stare de libertate pentru ajutorul în bani și case oferit ortacilor, atrași în plasă de "răuvoitori și dușmani ai lui Miron" - afirmă și el ca doar 5000 de mineri au venit din Valea Jiului la mineriada din iunie '90. Cine erau cei 15000 oameni în plus care au apărut la Complexul Expozițional?

□ Același Ilie Torsan s-a întâlnit cu Vadim Tudor pe 25/I la Brașov, îngrijorați amândoi de situația socială gravă și de pericolul "unor convulsii sociale". Semnele sunt cu adevărat primejdioase și pentru Vadim: Procurorul general Nicolae Cochinescu a înaintat ministrului Justiției o cerere de declanșare a procedurii juridice de ridicare a imunității parlamentare liderului Partidului România Mare, acuzat de calomnie în "lista rușinii" (publicată în 11 iunie 1993, cuprinzând 180 de persoane acuzate de "trădare națională" după 22/XII 1989)

□ Un alt lider sindical, Bogdan Hossu care conduce Cartelul Alfa, e de altă părere: "Miron Cozma trebuie judecat după faptele sale ca simplu cetățean și justiția trebuie să ne convingă dacă a fost sau nu o unealtă a fostei puteri".

□ Zilnic intră la răcoare miliardari de hârtie pentru jaf și datorii de miliarde de lei. S-a început urmărirea penală a directorului băncii Bankcoop, Alexandru Dinulescu pe 28/I. Adevărul estimează la 1760 miliarde de lei pierderile aduse statului de mafia petrolului. Suma era trecută la capitolul "influențe negative" și plătită de rafinerii. În fapt, ea provenea din diferențele de preț la motorină și benzină de-a lungul traseului de import sau export ca urmare a intermediarilor. Erau mecanisme subterane de obținere și spălare a banilor murdari. Sunt implicați în vasta afacere, de la Aurel Băcilă, director general al S.C. Petrolex, pînă la persoane din Garda financiară, oameni ai legii...

□ Și ca lucrurile să se complice și mai mult, prin ordonanța 11 din 23 ianuarie 1996 a guvernului Văcăroiu, se stipulează că, din acel moment, băncile nu mai au dreptul de a-i executa silit pe debitori, fiind necesară o hotărîre judecătorească, definitivă. Din acel moment, escrocii s-au năpustit să se înscrie în PDSR.

□ Sunt atinși și politicienii sau funcționarii pentru bănuiele de corupție sau greșeli profesionale. Lui Costin Scorțea, acuzat de corupție, i s-a blocat numirea ca secretar de stat la Ministerul Industriilor. Directorul direcției de protocol a guvernului, Nelu Dumitrescu, a fost destituit pentru neglijență în serviciu. E vorba de ștampile și semnături emanînd de la această structură guvernamentală pe actele unor persoane care solicitau prelungirea vizei la Ambasada română din Marea Britanie.

□ Majoritatea cazurilor de corupție înregistrate la Parchetul și Poliția din Județul Alba, pînă la începutul lui 1996, sunt în prezent suspendate pe motive medicale. Dulapurile gem de dosare voluminoase, unele finalizate, stopate înainte de alegeri undeva în

sferile puterii de atunci.

□ La deschiderea anului judecătorec, în prezența președintelui țării, s-a vorbit deschis de corupția magistraților, dar și de veniturile ridicole ale judecătorilor (cca 400.000 lei lunar, față de sumele cîștigate de avocați).

□ Au fost rechemăți din funcție acad. Zoe Dumitrescu-Buşulenga, ministru consilier la Academia Română din Roma, Paul Everac de la Veneția și Adam Erzsebet de la Budapesta.

Între Ministerul de Externe și Ministerul Culturii se duc tratative ca directorii centrelor culturale din străinătate să nu mai depindă de Externe, ci de Cultură.

□ Instituțiile publice de cultură, de importanță locală deosebită, revin în subordinea consiliilor județene sau al Consiliului Municipal București, printr-o hotărîre a guvernului, care modifică deciziile din 1994 ale Ministerului Culturii ce lua cu jaapa patrimoniul. Ministerul Culturii va preda în două luni aceste bunuri sustrate doi ani de la administrarea locală.

□ Pe 20 ianuarie, regizorul Stere Gulea, director interimar al TvR, s-a întâlnit, la cererea sa, cu comisiile parlamentare pentru cultură. El a precizat câteva aspecte ale situației din instituția căreia încearcă să-i dea un profil de obiectivitate profesională: în TvR există 160 de posturi de conducere, o datorie de 50 de miliarde de lei (în cea mai mare parte în valută), iar regulamentul de funcționare datează din anii '70. În aceeași zi, a fost eliberat din funcție George Serafim, directorul Departamentului viață spirituală, cultură și educație. Pe 1 februarie, Cristian Țopescu a fost numit director general adjunct al TvR.

□ În 17 ianuarie a avut loc Conferința națională extraordinară a PDSR. Cu această ocazie Oliviu Gherman și-a dat demisia, a fost ales președinte al partidului Ion Iliescu și au fost cooptați în Biroul executiv central Teodor Meleșcanu și Mircea Pașcu. Congresul PDSR va avea loc în luna mai.

□ PDSR și președintele său au compus un memoriu adresat președintelui țării, dar mai ales cu destinație externă protestînd împotriva "epurărilor politice a profesioniștilor și persoanelor competente". Adică a profesioniștilor dezinformați de la televiziune, a clientelei seamănată pe întreg teritoriul țării în cadrul operației de pedeserizare. Decolonizarea, eliminarea corupției și incompetenței se numește "epurare". "Ca în anii '50!" își permit să strige. Ca și cînd cineva a fost aruncat în stradă, împușcat, trimis la Canal, interzis de exercitarea meseriei. I s-a luat doar funcția...

□ Partidul care era la putere și a pierdut anul trecut toate întîlnirile electorale, era să rămînă și fără sediul. Localul său str. Atenei revenise, prin hotărîre judecătorească, proprietarilor de drept. S-au chivernisit din timp înșa fără să aștepte seria neagră din noiembrie. Actualul sediu are 6.072 m.p. (spațiu locuibil și teren), se află pe șos. Kiseleff (zona cea mai scumpă) și nu li se preinde ocupanților decît o chirie derizorie. E vorba de vila fostului ministru al Justiției din perioada interbelică, Toma Stelian, pe care acesta a donat-o statului. A fost, în timp, muzeu de artă plastică, muzeul literaturii române, misiune diplomatică și, brusc, în toamna trecută, a intrat în Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat. De aici, prin intervenția directă a lui Văcăroiu, a fost atribuit, prin închiriere, PDSR-ului. Numai ca testamentul condiționează donația de folosirea clădirii ca muzeu. S-ar putea argumenta că, un fel de muzeu e și PDSR-ul...

□ Situația e totuși grea. PDSR nu mai are bani de întreținere a personalului administrativ (unde sunt "marii oameni de afaceri?"). Ion Iliescu a trecut decis la chetă. Fiecare să renunțe la 100.000 lei din salariu.

□ Alte necazuri. Pe 27/I s-a deschis sesiunea Adunării parlamentare a Consiliului Europei (APCE). Membri PDSR din delegația românească - Ovidiu Șincai, Adrian Năstase și Teodor Meleșcanu -, în ciuda tuturor eforturilor, n-au fost admiși în grupul social-democrat, iar "grupul stînga unită" (comuniștii) care i-ar primii cu brațele deschise nu e convenabil pentru imagine. Radu Vasile (PNȚCD) are șansa de a fi ales anul acesta vice-președinte al APCE

□ S-a suspendat plata impozitelor pe venitul agricol pînă în anul 2000, printr-o dispoziție a ministrului de Finanțe. Amintim că avem de-a face cu o promisiune înscrisă în Contractul cu România.

□ Michel Barnier, delegat pentru afacerile europene ale Ministerului francez de Externe a sosit pe 21 ianuarie la București. El a declarat, în legătură cu lărgirea Uniunii Europene că, înainte de toate trebuie să aibă loc Conferința interguvernamentală din iunie 1997, fiindcă Uniunea, prevăzută pentru șase state, poate cuprinde, fără modificări structurale de adîncime, încă alte 11 state. Pentru ca cele 11 țări candidate să aibe șanse egale, procesul de lărgire va demara la sfîrșitul acestui an sau la începutul lui 1998, negocierile durînd în funcție de țara candidată. Pentru România Michel Barnier a declarat că țara sa propune formarea de funcționari români, asistență legitimată mai ales de interesul pentru franceză, dorindu-se menținerea poziției privilegiate a acestei limbi în UE. Ministrul francez a discutat la București cu președintele Constantinescu, cu primul ministru, cu miniștrii Adrian Severin, Alexandru Athanasie și Alexandru Herlea.

□ Între 24-26 au fost la București Martine Aubry și fostul prim-ministru socialist Michel Rocard. Oasepții francezi s-au întâlnit cu președintele Constantinescu, cu primul ministru, ministrul de externe, ministrul Culturii și cu Grupul de Dialog Social. Michel Rocard a declarat "sosirea României în NATO este o miză a stabilității în zonă". Pe 29-31 ianuarie a vizitat România congresmanul american Tom Lantos

□ Malcom Rifkind, ministrul de Externe al Angliei a făcut pe 27/I o vizită de 24 de ore la București. El a declarat: "toți suntem impresionați de schimbările din România, de alegerile democratice și de transferul pașnic de putere".

□ Anul acesta, la tradiționalul National Prayer Breakfast de la Washington, a participat președintele Camerei Deputaților, Ion Diaconescu, în fruntea unei delegații de parlamentari. Pe 3 februarie, Ion Diaconescu s-a întâlnit cu românii din New York.

□ Politehnicul Viorel Lis, unul din cei 4 vice-primari ai Municipiului București, va conduce primăria Capitalei pe 6 luni, pînă la organizarea de noi alegeri.

□ În 22 ianuarie, la emisiunea "În fața dumneavoastră", a fost invitată conducerea Alianței Civice: Ana Blandiana, Petre Mihai Băcanu, judecătorul Corneliu Turianu și prof. Gheorghe Ceaușescu (ultimii doi propuși de Alianța Civică pe listele parlamentare rezervate pentru PNȚCD). O premieră. Fiindcă Alianța Civică, prin statutul ei - apartenență la CDR, fără să fie însă un partid - a fost în general supusă unui curios tratament. Nu numai la TVR, ci în multe alte domenii: cînd prezintă la forurile internaționale proiecte are surpriza să i se spună că nu poate candida fiindcă este ... formație politică, iar la dezbaterile politice televizate e evitată fiindcă ele sunt rezervate doar partidelor politice (ținîndu-se cont doar de procentajul de voturi în alegeri!)

Cei patru au avut ocazia să explice publicului

ele, în fața acestei zone tulburi. România reprezintă pământul sigur acum în această zonă. Înțelegerea interetnică, interconfesională s-a realizat într-un timp foarte scurt - nu numai prin voința și, sigur, asumarea răspunderii politice de către un președinte și de către un guvern - dar mai ales prin schimbarea mentalității poporului care a făcut posibilă această schimbare. Acum toți au încredere în noi. La Dublin, când șefii de state discutau într-o intimitate completă problema corupției și crimei organizate, vorbind după cancelarul Kohl, am spus : sunt foarte bune concepțiile teoretice, discuțiile, comisiile, dar eu vă promit că, în două săptămâni, declanșăm efectiv această luptă. Și, în două săptămâni am declanșat-o cu rezultate de neimaginat chiar pentru cei din Occident. În Belgia, frământată de mari probleme de corupție, încă necontrolate, primul ministru și regele - care mi-a făcut onoarea să mă primească într-o întrevedere în tête à tête - au seziat ritmul în care corupția a fost atacată la vîrf: generali de armată înlăturați și trimiși în judecată, vîrfuri ale poliției, gărzii financiare arestate, Miron Cozma - care era o obsesie de 7 ani - anchetat sub stare de arest, mafia financiară și mafia petrolului atacata chiar de la vîrf - ceea ce ei n-au reușit. S-a putut constata chiar că, la cele mai mici bănueli, putem renunța, în cîteva ore, la un consilier prezidențial sau la un secretar de stat numai pentru a nu lăsa o umbră de suspiciune. S-a putut vedea că, în toate aceste decizii, există nu numai o abordare profund morală, dar există și forța de a o duce la îndeplinire. Ani de zile, luni de zile înainte de victorie și imediat după victorie am fost întrebat cum voi rezista, dacă nu cumva armata, serviciile secrete, structurile organizate, minerii nu ne vor mișca de la putere. Le-am spus că nu există nici un fel de forță capabilă să învingă forța poporului care, înșfîșit, crede în democrație și în valorile morale.

Iată de ce am putut transforma capitalul de simpatie - care se pierde aînt de repede și știți bine, după 89, cît de repede și dramatic se poate pierde și întoarce în opusul lui - l-am transformat în capital de credibilitate. Acum suntem pe cale de a-l transforma și în capital financiar. Am putut pune, extrem de ferm, Uniunii Europene problema deblocării creditului și, cînd ni s-a spus "așteptăm alte semnale" am putut spune nu, semnalul trebuie să-l dați dumneavoastră și dacă nu, să vă asumați și responsabilitatea așa cum noi ne-am asumat-o. Vă spun aceste lucruri, chair dacă ele s-au desfășurat în fața presei sau în zone mai închise ale discuțiilor diplomatice, pentru că știu cît timp ați fost umiliți, cît timp ați dus aici această povară, cît timp vi s-a spus : ce se întîmplă în România? de ce românii acceptă ce alte poare nu acceptă?

Acuma suntem în situația de a fi o zona de stabilitate internă și un pilier de stabilitate regională. Să ne cîștigăm respectul nostru și al celorlalți față de noi. V-am comunicat toate acestea pentru a vă putea spune apoi că, pentru tot ceea ce s-a realizat, eu personal și cei care au fost alături de mine în anii grei vă mulțumim. Am venit aici pentru a aduce un profund omagiu tuturor celor care au suferit, începînd cu primele zile ale dictaturii comuniste, tuturor celor care au pierit în lagărele și închisorile comuniste, tuturor

celor care și-au pierdut familia, rosturile, tuturor celor care au trebuit să-și părăsească țara și să continue lupta în altă parte, tuturor celor care nu și-au pierdut speranța, tuturor celor care și-au reprezentat cu demnitate țara oriunde au fost, alcătuiind acea celulă care a făcut posibilă regenerarea. Dacă nu ar fi existat rezistența din închisori, dacă nu ar fi existat rezistența celor din afară în jurul unor idealuri de democrație, de libertate și în jurul unor idealuri naționale, dacă nu ar fi existat jertfa tinerilor din decembrie 89, nimic nu ar fi fost posibil.

Președintele Emil Constantinescu a evocat apoi greutățile moștenite de actuala putere, care se răsfrîng dramatic asupra vieții de toate zilele, într-un moment în care reformele, sursă de noi privațiuni, au atins limita maximei urgențe. Conjunctură care necesită concentrarea tuturor energiilor, a românilor din țară și a celor din afara hotarelor, amintind celebra frază a lui Kennedy : "înainte de a ne întreba ce ne poate da țara nouă, să ne întrebăm ce putem face noi pentru ea".

REVISTA PRESEI

După ce a participat la Davos (Elveția), ca invitat la Forumul economic, unde a reușit să impună o nouă imagine - dinamică și fermă - a României și să suscite interesul investitorilor potențiali, probă articolul favorabil din *Wallstreet Journal's*, Emil Constantinescu a sosit la Bruxelles, pe 3 februarie, în prima sa vizită oficială în Occident după alegerile victorioase din noiembrie.

Doză zile, președintele român a avut numeroase întrevederi bilaterale cu responsabili belgieni și europeni, de la UEO și OTAN. El a declarat publicației belgiene "Les Echo" (4/II) : "Obiectivele prioritare ale acestui turneu sunt, pe de-o parte, obținerea unui sprijin financiar internațional necesar desfășurării în bune condiții a reformelor în curs și, pe de altă parte, integrarea în OTAN și în Uniunea europeană".

"Intrarea României în Alianța atlantică, scrie "Les Echos" a fost mult timp considerată ca prematură, dar alternanța poliică impusă de ultimele alegeri prezidențiale și legislative și noile relații cu Ungaria dau greutate candidaturii României. De altfel, ministrul adjunct al Afacerilor străine americane a declarat că România este pe cale să depășească moștenirea deceniilor de comunism, aflîndu-se pe drumul cel bun pentru a fi integrată în OTAN și în celelalte instituții occidentale. În Belgia, Emil Constantinescu s-a întîlnit cu Jacques Santer, președintele Comisiei europene, cu președintele Parlamentului european, José

Mi se răspunde, sîntem oboșiți, ne-am pierdut răbdarea, am așteptat prea mult. Așa este. Nu mai vrem încă un sacrificiu. Este adevărat. Dar de data aceasta, pentru prima oară, sacrificiul are un sens. Și românii, care de multe ori au cedat în fața istoriei, au cedat în fața destinului, au căutat o cale de supraviețuire, de cele mai multe ori pentru ca nu vedeau un drum foarte clar, au acum în față un drum foarte clar și știu că sacrificiul nu mai este fără rost, că-și pot concentra toate energiile, toate eforturile, într-un act care să redea țării noastre și demnitatea, și prosperitatea de care avem nevoie.

Sunt sigur că veți fi alături de noi, sunt sigur că veți fi împreună în această luptă pentru ca acea imagine tainică a unei României prospere, demne și libere pe care fiecare ați purtat-o în sufletul dumneavoastră ca o icoană să devină o realitate. Aceste sacrificii nu vi le cer pentru un președinte sau pentru un guvern, care sunt trecătoare, ci pentru România eternă, această Românie cu care am trăit și am sperat. Dumnezeu să binecuvînteze România.

Maria Gil-Robles, cu primul ministru belgian, Jean-Luc Dehaene și cu ministrul-președinte al Flandrei, Luc Van den Brande.

Înainte de plecarea spre Paris, *La libre Belgique* i-a luat un interviu președintelui Constantinescu în care acesta a vorbit despre atuurile actuale ale României care, în două luni, a demonstrat că poate schimba, dată fiind noua realitate politică, stereotipiile negative într-o imagine pozitivă susținută de promisiuni îndeplinite: stabilitate interioară prin înțelegere interetnică și interreligioasă, stabilitate externă prin bunele relații cu Ungaria și tratatul în curs de negociere cu Ucraina; în fine, în campania de eradicare a corupției a demonstrat fermitatea de a aplica legea, indiferent de culoarea politică a vinovaților.

Cît despre intrarea în OTAN, el a declarat că țara sa îndeplinește deja condițiile : a fost creată Forța de intervenție rapidă, a participat la operațiile din Bosnia, Somalia și Angola, fiind prima țară care a semnat Parteneriatul pentru Pace.

Problema cea mai grea este urgența și costul social al programului de austeritate, dar s-a arătat încrezător în capacitatea românilor de a-l accepta pentru a ajunge la o economie sănătoasă, generatoare de profituri și avantaje pentru toți, mai ales că se aștepta la răspunsuri pozitive de la FMI, Banca Mondială, BERD și Uniunea europeană.

*

În urma primirii lui Emil Constantinescu la Elysée în 5

februarie și amintind că Jacques Chirac va face o vizită oficială în România la sfîrșitul lui februarie, *Le Figaro* (6/II) publică un articol intitulat "OTAN, prioritatea "imediată" a României. Sprijiniți de Franța, ea susține principiul unei "adeziuni simultane" cu Ungaria". Președintele francez a promis omologului său român ca va susține "cu multă forță" dorința României de a face parte din primul val al intrării în Alianța atlantică. Tesimile din Iugoslavia, Bulgaria și Albania întăresc într-un fel șansele României, constată Baudouin Bollaert, cîtînd cuvintele ministrului de Externe Adrian Severin despre importanța unei României "importatoare și exportatoare de stabilitate în regiune". Intrarea în OTAN a României în același pluton cu Polonia și Cehia este justificat, adaugă ministrul, și de interesul acestora din urmă : "nu e bine să ai vecini frustrați". În ce privește opoziția rusească față de extinderea alianței atlantice, Severin crede că Rusia judecă încă într-o logică de bloc, fără să-și dea seama de garanția pe care ar constitui-o pentru ea niște țări vecine democratice și stabile.

În aceeași zi, *Le Parisien* publica fotografia președintelui român trecînd în revistă garda prezidențială la Elysée, cita promisiunea lui Jacques Chirac de a susține intrarea în OTAN a României în primul pluton și preciza că Emil Constantinescu, "în cadrul unei recepții la ambasadă, a adus un omagiu tuturor celor care au suferit pentru libertate din 1944 încoace și au continuat, uneori în exil, lupta împotriva regimului Ceaușescu".

SÎNTEM MARI ... DAR NE PUTEM AMELIORA

*"Nu este mare opera unde este mult material,
ci aceea unde este mult suflet (Nicolae Iorga)*

☛ Sovata, mica așezare iubită de turiști, le-a oferit o surpriză de Anul Nou. Pentru tradiționalele urări, nu s-a mai stat la coadă în fața cabinelor reci. Intrase în funcțiune noua centrală telefonică digitală cu 2000 de linii, conectată direct la rețeaua internațională. Serviciile similare celor din Franța, de pildă, convorbire simultană între trei abonați, pe o singură linie (*România liberă*, 6/I)

☛ Zeci de ani au visat românii să vină americanii. Turiști sau oricum. În Vrancea ei au sosit după '89 cu proiectul unor case populare (30 000 USD bucata). Până la urmă totul s-a spulberat. Singura amintire, călătoria transatlantică a unei duzine de vrânceni. (*România liberă*, 7/I)

☛ O călătoare româncă și-a văzut oprită plimbarea la graniță. Vameșii români i-au confiscat 41 000 dolari pe care uitase să-i declare (*Adevărul* 10/I). Persoanele fizice rezidente în România pot scoate liber din țară echivalentul a 1000 USD (*România liberă*, 13/I)

☛ Noul ministru al Turismului, Akos Birtalan, s-a pus pe drumuri de la început. Mai întâi și-a vizitat birourile spre a-și vedea la față toți colaboratorii. Apoi a plecat să-i cunoască pe cei care lucrează în întreprinderile turistice, de stat sau particulare, turism clasic sau rural. Întors acasă, și-a vizitat colegii din guvern spre a obține instalarea de telefonie automată la sate (*România liberă*, 10/I)

☛ Altfel de idei turistice are Gheorghe Funar. El se împotrivesc deschiderii unui consulat ungar la Cluj, dar este de acord ca acesta să existe la Caracal (*Adevărul*, 10/I).

☛ Ortacii lui Miron Cozma au venit la președinție îngrijorați de natura plâpândă a șefului lor. Dl. Constantinescu a telefonat procurorului

Mocuța (singurul magistrat român care a urmat un stagiul la Direcția Națională Antimafia din Italia) și l-a rugat să-i permită delicatului miner de a primi vizite ori de câte ori are nevoie de hrană și medicamente. (*Adevărul*, 13/I)

☛ Între timp, aflăm că, pentru eventualele călătorii la București ale lui Cozma, turism apreciat de vechii guvernanți, aceștia i-au pus la dispoziție o casuță cu 3 nivele la Snagov. Vila nr. 6. Fericitul beneficiar a lăsat acolo datorii de 100 M lei (*România liberă*, 14/I)

☛ Altfel de turiști a arestat poliția în Parcul Tineretului din Capitală. Nouă persoane care plimbau o traistă cu 10 franzele turcești. Una din ele conținea 10 pastile de uraniu 238 (de 1260 ori mai radioactiv decât limita normală). "Pîinea" valora 120 000 dolari (*Adevărul*, 17/XII).

☛ Umor cenușiu povestit de un cadru al ministerului de interne francez. La bufetul sediului se comentează că turiștii români nu plătesc decât un bilet de drum spre a vizita Franța. Cel de întoarcere îl suportă statul francez, care îi repatriază în grup. Formulă care le rezervă candidaților și economii viitoare, 10 ani nemaiavînd dreptul să aibă viză franceză.

☛ Turism negru. În răsăritul Franței sînt numiți "banda caselor de fier". În Germania, "românii". O recentă operație a poliției în Alsacia a arestat 25, din care 23 erau români, bănuși de minimum 6 spargerii recente. S-au găsit în dotarea lor automobile furate, arme și acte false, tot materialul necesar deschiderii sau spargerii oricărei case de bani. Toți, foarte bine antrenați. Profesioniști, nu glumă. În estul Franței au fost 200 de spargerii de acest tip anul trecut. Că sunt sau nu foști securiști, aportul lor la imaginea negativă a românilor e evident (*Le Parisien*, 30/XII)

☛ Noul preț al benzinei în România este de 1900 lei litrul. Din aceștia, 25% sunt destinați viitoarelor lucrări de drumuri. (*Adevărul*, 6/I)

☛ Ministrul Industriilor și comerțului, Călin Popescu-Tăriceanu, a declarat că în alinierea României la standardele europene colozii industriali moșteniți de la comunism vor fi o problemă (*România liberă*, 10/I)

☛ *Adevărul* din 7 ianuarie se întreabă cînd se va trece la curățirea economiei de societățile falimentare.

☛ Otto de Habsburg, ca și înaintașii săi, vorbește toate limbile popoarelor ce au compus imperiul austro-ungar, inclusiv româna. Moravuri imperiale. Mai modești în funcții, toți românii ardeleni care au voit să învețe limba maghiară sau germană s-au dovedit înțelepți. Așa se construiește Europa.

☛ În entuziasmul urmînd învălmășelii din decembrie '89, asociația *Montpellier Roumanie-Solidarité* a trimis Craiovei un cec de 48 370 F. Pentru înfrățire. Care înrudire nu s-a mai făcut, Craiova îndrăgostindu-se, între timp, de Liège. Prefectul de atunci al Doljului, Ilie Ștefan, a cerut Băncii Agricole din Craiova să remită suma, în valută, unui delegat al prefecturii. Care delegat s-a

nimerit a fi tot el. Suma n-a mai ajuns în nici o contabilitate locală, dar a înlesnit o plimbare în Franța a 15 fruntași ai urbei: primarul, șeful poliției... și dom'prefect. Care astăzi este deputat USD (*Adevărul*, 22/XII). Cu turismul fu bine, dar cu indiscreția presei ce te faci?

☛ Un sondaj Mia-Marketing a vrut să afle în ce au românii mai multă încredere. 84,2% au indicat Biserica, înaintea Armatei, Parlamentului, Președinției, Guvernului și Justiției (*România liberă*, 10/I)

☛ Ilie Alexandru a învățat să dea lovituri cînd era boxer. Prin anii '70 era condamnat la 10 ani de închisoare pentru furt la Slobozia. Scapă în câteva luni și fuge în Austria. După '89 e amnistiat (bun băiat dom'Iliescu), își pune etichetă de victimă a comunismului și organizează noi lovituri. Nu se împiedică de numeroase procese, chivernisește bani mulți și-și construiește în capitala Bărăganului (credincios locurilor) o copie a ranch-ului Dallas. Ca să nu fie bănuș de anti-europenism, ridică între mărăcini și o replică a Turnului Eiffel. L-a adus în vizită pe fiul lui George Bush. Cu statul de miliardar, ia bani de la Credit Bank și comercializează cereale. Nu tocmai ortodox, oameni suntem. Cu 44,5 Md lei datorii în ianuarie 1997, se poate mîndri că a trimis la podea banca. Mă rog, a contribuit și el puțin (*Adevărul*, 16/I).

☛ Poporul român este ingrat. E concluzia dnilor Iliescu și Năstase (Adrian) asupra cauzelor eșecului în alegeri. Comunicată recent telegenic (*România liberă*, 17/I).

☛ Vămile de la granița apuseană au un aer occidental, față de emprenta orientală a celor din sud. Folclorul este bogat și aici. Fetele sunt poliglote, 5 limbi în medie, inclusiv turca ("Fichi-fichi, bre?"). Antantă perfectă cu kolegele maghiare (50 DM ora), negocierile rapide. Țiganii spălători de parbrize sunt pașnici, acceptă leii. Taxa de 10 000 lei e aprobat, lumea preferînd un parbriz curat unuia spart. Dacă-i superi pe Țigani. În curți retrase se golesc rezervoarele apuse de benzină: 100 forinți litrul. Plouă cu donații de Mercedesuri, Forduri și Citroënuri către parohii spre a nu se plăti vamă. După alegeri, un hitru bucureștean a introdus o șopîrlă: 800 USD garanție pentru fiecare "donație". O măsură bizar anulată ulterior, dar au rămas puzderie de mașini abandonate. (*Adevărul*, 16/I)

☛ Rezervele de petrol ale țării vor fi epuizate în 28-30 de ani, declară președintele Petrom. Pina atunci societatea sa înregistrează pierderi anuale de miliarde lei (*România liberă*, 17/I). Și ce mai aplaudăm de cîte ori ceaușismul mai ridică o noua rafinărie...

☛ Există maladii profesionale. Avem altele penale. Ele au lovit nomenclatura adusă în fața justiției după '89. Ele lovesc acum fără milă pe cei aflați în cercetări penale pentru corupție și alte coțcării. Cardiopatia ischemică a devenit epidemică, l-a contaminat și pe Miron Cozma. În plus, băiatul mai suferă de reumatism, colici, n-aude de o ureche și chiar și-a tăiat cîndva un deget (*România liberă*, 17/I). Încă un mic efort și vine în anchetă Amnesty International.

☛ Vești proaste pentru speculanți. BRCE a majorat dobînda pentru depunerile în valută la 65%. CEC-ul a majorat-o pentru depunerile la vedere, 18%, și pentru cele pe un an, 53%. (*Radio Europa liberă*, 25 și 27/I)

pag. 4

ce este Alianța Civică, care a fost rolul ei în trecutele alegeri și, mai ales, cum își va exercita în viitor rolul de aliat al partidelor ajunse la guvernare. De la marile mitinguri din anii 1990-1992, cînd era categorisită (mai ales de fiorosul purtător de cuvînt al executivului de atunci, Bogdan Baltazar) drept formație "extremistă" ("arhanghelii străzii"), formula care trebuia să înfioare milioanele de iubitori ai "liniștii", pînă la structurarea ei ca o asociație a altruștilor, intrată în lupta politică din datorie civică, gata să se retragă dacă misiunea ei de mobilizare a conștiințelor, de convertire a pasivității în responsabilitate s-ar dovedi încheiată. Încheiată? Se va afla dacă este așa din amplul sondaj adresat organizațiilor sale locale înainte de întrunirea națională care va avea loc nu mai tîrziu de luna aprilie.

În august, cînd CDR s-a reînscris la Tribunal, date fiind exigențele legii electorale care prevedeau numai coaliții de partide, Alianța Civică și Asociația Foștilor Deținuți Politici din România, nu mai figurau ca făcînd parte din CDR. În felul acesta, cele două asociații n-au mai fost consultate după alegeri, nici la negocierile tripartite și nici la programul de guvernanre. Ion Diaconescu a declarat că s-au făcut demersuri la Tribunal pentru obținerea personalității juridice în vechea formulă a alianței, reinclusîndu-le pe cele două asociații, membre fondatoare ale Convenției.

cursul valutar pe 23/I/ 1997

1 dolar SUA = 5567 lei; 1 franc francez = 1017 lei; 1 marcă germană = 3431 lei.

Șerban DEMETRIU

pag. 1

ambasadei în rue de l'Exposition.

***

Se aflau la un loc toate generațiile pribegiei. Supraviețuitorii primului val, cei care au pus bazele structurii politice a refugiului, simțindu-se investiți cu misiunea de a salva și conserva valorile unui paradis pierdut, și de a alarma un Occident surd sau complezent. Cei sosiți după comunizarea țării, fugind nu de exterminare ca primii, ci de naufragiul moral al oportunismului și atomizării. Până la ultimul val al "golanilor" din '90. Și câte alte itinerare, unele patetice, altele mai deloc eroice...

S-a speculat mult asupra dihoniei din exil. De-o parte era o imagine fabricată - intens folosită și instrumentată în ultimii ani - pentru a-i caricaturiza pe "transfugi", lume smintită de prea bine și nemîncători de "salam cu soia". Pe de altă parte, prejudecata unor premize false. Refugiul n-a fost și nu putea fi omogen. El era un univers aluvionar - fiecare strat cu România lui, cu limba lui română - proiectat în simultaneitatea a două realități, două culturi, două limbi - cu diferite grade de adaptare, alcătuit din ființe cu biografii suspendate, cu identitatea agresată de solicitări confuze, lume sistematic infiltrată de agenți provocatori sau de influență, treptat îmbolnăvită de indiferența "lumii libere" și de prea multă așteptare.

După cinci decenii, în atmosfera "bon enfant" de la ambasada română, în care și timpul o luase razna, am trăit împreună tămăduirea de umilință : a fi român înceta sa mai fie o povară și începea să devină o speranță.

***

Întîlnirea președintelui Emil Constantinescu cu "diaspora" s-a desfășurat în doi timpi. Dimineața s-au perindat, în întrevederi private, reprezentanții diverselor instituții și asociații. Din multitudinea de subiecte evocate, rezumăm pe scurt câteva.

Comitetul de inițiativă pentru restaurarea ordinii ecleziastice la Biserica Ortodoxă Română din Paris (Părintele Mircea Domitriu, Gheorghe Culică, Ion Ghika, Vlad Stolojan, Grigore Filiti, Iancu Perifan), așa cum sugerează și lunga sa titulatură, a adus în discuție recenta și acuta rană a enoriașilor de la Paris, care au reușit să apere libertatea bisericii 50 de ani, dar se află confrunțați cu pripite și suspecte încercări de modificare a obedienței ierarhice. Comitetul a sugerat, printre altele, înlocuirea, prin procedura ecleziastică legală, a papei și compromisei ierarhii ortodoxe din țară, retragerea BOR din adunarea "panortodoxă", rechemarea ierarhilor care au agresat Episcopia română din Occident.

Mgr. G. Surdu, însoțit de dr. Cornel Rotaru, în numele Misiunii greco-catolice de la Paris, i-a transmis președintelui invitația unei întrevederi cu Cardinalul Parisului la proxima sa vizită de stat în Franța, i-a vorbit de gravele probleme puse de valurile de emigranți, sosiți mai ales din mediul rural și, evident, de retrocedarea bisericilor greco-catolice în țară.

Delegația Casei Românești (Alde Lupașco-

Sosit în seara de 4 februarie la Paris, în 5 februarie, după întîlnirea cu "diaspora" la ambasada română, președintele Emil Constantinescu a fost primit la Elysée de președintele Franței, a vizitat Academia de Științe de pe Quai Conty și a conferențiat la Institutul Francez de Relații Internaționale, unde a avut loc și o dezbatere pe teme economice (de care ne vom ocupa în numărul nostru viitor). A doua zi, după primirea grupurilor parlamentare de prietenie franco-română, Emil Constantinescu, la invitația adresată de Donald Johnston, secretarul general la OCDE, a ținut o conferință privind situația economică a României și perspectivele integrării țării noastre în acest important organism economic internațional.

Massot, Alexandru Ghika, Victor Popescu) i-a înmînat președintelui un dosar cu istoricul, activitatea și scopul acestei instituții de cultură, singura care-și păstrează vitalitatea și reunește periodic românii din Paris.

Despre cea mai veche și bogată instituție culturală românească din Occident - Institutul și Biblioteca Română din Freiburg - , aflată într-o grea situație financiară, i-a vorbit istoricul Matei Cazacu, invitîndu-l pe Emil Constantinescu să o viziteze cu ocazia unei deplasări a domniei sale în Germania.

A urmat delegația Asociației Foștilor Deținuți Politici Români (Cicerone Ionișoiu, Remus Radina, Nicolette Frank, Dumitru Ionescu, Constantin Rășcanu și Oana Marinescu), păstrătoarea unei tragice memorii, dar care, în numele ei, se simte investită cu misiunea de a avea un rol și în construirea prezentului.

Reprezentantele Ligii Drepturilor Omului (Maria Brătianu, Marie-France Ionesco și Sanda Stolojan) - structurată în 1977 odată cu mișcarea Goma și cu greva minerilor din Valea Jiului - au reamintit eforturile de sensibilizare a presei și opiniei publice occidentale asupra abuzurilor tragice ale regimului Ceaușescu. Apartenența ei la Federația Internațională a Drepturilor Omului, relațiile fructuase cu alte organizații umanitare internaționale și colaborarea cu Europa liberă, au făcut ca Liga să fie, peste două decenii, un centru de polarizare și solidarizare a exilului în demascarea fostului regim.

Oameni de afaceri de origine română (Jean Cantacuzène, Ion Filoti, Dinu Ionescu, Pierre Rosetti), la curent cu favorabila audiență de care s-a bucurat președintele Constantinescu la Davos, au sugerat că România ar trebui să conțene în primul rînd pe ea însăși, deși ajutoarele străine sunt necesare și bine venite. Apreciind că s-a început deja un proces legislativ de deblocare a reformei, el trebuie continuat astfel încît România să devină atrăgătoare pentru capitalurile străine.

Tot sub semnul viitorului a stat întrevederea cu grupul de profesori ai asociației Solidarité Universitaire France-Roumanie (Florin Aftalion, Mihai Brancovan, Alexandru Herlea, Ștefana Negri-Grigorescu și Basarab Nicolescu)

tracerea în revista a garzii prezidențiale la Elysée - *Le parisien* (8/II/1996)

- înființată în martie 1991 ca filială a Solidarității Universitare din România, prim teren de afirmare politică al președintelui Emil Constantinescu - și cu numeroasa delegație a studenților și doctoranzilor români care studiază în Franța. Aceștia din urmă au înaintat președintelui o sumă de propuneri judicioase, accentuînd asupra grabnicei necesități de primenire și normalizare a ambasadei române din Paris, ce trebuie să devină pentru ei un adevărat colț de țară, un interlocutor valabil și avizat, care să articuleze cu competență multitudinea de probleme specifice, pe domenii, cu ministerele de resort.

După fiecare întrevedere am încercat să aflăm și impresia celor care îl vedeau și discutau pentru prima oară cu președintele României. Erau impresionați de stăpînirea informației în diferitele domenii evocate, de "sinceritatea", de "încrederea pe care o inspiră", de "deschiderea și căldura" lui, de "gestul delicat și înțelept" cum remarcă Marie-France Ionesco, de a se întîlni cu "diaspora". A fost, de altfel, sentimentul general al sutelor de români care i-au ascultat discursul (v. p. 1). Pentru prima oară cuvintele se înșiriau firesc, sfidînd toate șabloanele limbii de lemn și formalismele protocolare. Redeveneam împreună noi înșine, fără suspiciuni și fără complexe.

Consilierul Dan Căpățîna, care a asistat la întrevederile președintelui, remarcă pe de-o parte ineditul evenimentului - elanul creat de prima întîlnire, nu doar festivă dar și de lucru, între fostul refugiu și țară, reprezentată la cel mai înalt nivel - și, pe de altă parte, falia între preocupările celor din țară și a celor din afara ei. Acest decalaj, la urma urmei inevitabil, poate fi redus numai printr-un efort de înțelegere reciprocă.

A fost o sărbătoare a intrării în firesc.

A.C.

Fundația Academia Civică, 1996

Joi, 30 ianuarie a fost lansată la Centrul de Informare și Documentare din București al Consiliului Europei un nou volum, al treilea din seria "Analelor Sighet" - Anul 1946 - Începutul sfîrșitului" (*). Cu un impozant număr de comunicări (ținute la simpozionul din vara trecută) și de pagini (588), culegerea reprezintă doar o parte din ceea ce editorul (Romulus Rusan) a reușit să strângă în plănuita, încă din start, monografie a anului în care comunismul s-a autolegiferat prin alegerile falsificate, după modelul unic aplicat de sovietici în țările ocupate. De altfel, comunicarea participantei poloneze la simpozion arată concret cum s-au desfășurat lucrurile la Varșovia, unde avea loc în 1946 un referendum : 15 cekiști specialiști în ... grafologie au sosit de la Moscova și au falsificat, anterior scrutinului, 40.000 de semnături aparținînd viitorilor președinți ai secțiilor de votare. Încît, votarea propriu-zisă a fost o simplă mascaradă. Cam așa trebuie să se fi întîmplat și în România.

Șaizeci de comunicări reconstituie pe toate fețele "instituțiile, mentalitățile și evenimentele", cum precizează subtitlul cărții. Nume ilustre de martori și supraviețuitori se întîlnesc cu studii de mare acuratețe, în care cercetători tineri (mai ales din străinătate)

reconstituie procesul lent, dar implacabil, prin care comunismul s-a impus într-o jumătate de continent cu înțelegătoare aprobare a prietenilor ce cîștigaseră războiul.

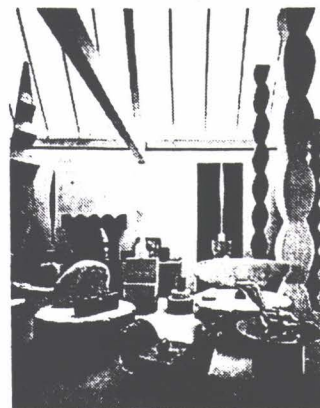
Studiile sunt mai ales din străinătate (din Anglia, Germania, Rusia și chiar din Republica Moldova) pentru că, din păcate, aberanta lege a arhivelor blochează în România cercetarea și permite istoricilor să se complacă într-un *dolce farniente* (să vedem ce se va întîmpla după liberalizarea legii!). În schimb, contribuția românească excelează în studii despre fenomenele pe care le-au putut conserva colecțiile de ziare și cărțile. De asemenea, un număr de peste 40 de mărturii reconstituie cu minuțiozitate - și din toate unghiurile posibile - ce s-a întîmplat în nefericitul an : păcăleala falsei coaliții guvernamentale, reparația ziarelor "Dreptatea" și "Liberalul", în paralel cu sfidătoarele violențe ce se consumau pe tot cuprinsul țării sub privirile Aliaților. În acest context, cele opt comunicări dedicate mișcărilor studențești din București și Cluj aduc în memorie rezistența eroică a tinerilor aceluși timp, care nu voiau să capituleze, deși știau că totul este zadarnic.

"Analelor Sighet" - Anul 1946 - Începutul sfîrșitului" se completează

perfect cu cartea lui Reuben Marckham "România sub jugul sovietic", tradusă și publicată tot de Fundația Academia Civică. Acest tom va fi urmat în curînd de un altul, care va adăuga textelor citite la Sighet cîteva zeci de scrisori cuprinzînd, de asemenea, mărturii despre alegerile din 1946. Aceste scrisori (unele sosite din Franța) sunt răspunsurile la apelul pe care Fundația Academia Civică l-a lansat în primăvara anului trecut pentru scrierea treptată a unei "istorii a martorilor"

(*). Cartea poate fi procurată la doamna Ana Țuțuianu - tel. 01 45 03 32 24

L'Atelier Brancusi

Atelier 1

CRITICA CRITICII LUI MATEI CAZACU

În numărul 279 al *Luptei*, Matei Cazacu publică un articol despre cartea Mariei Brătianu, "Roumanie 1938-1940 vue de France. Recherches dans les archives françaises". Din păcate, în loc să reveleze ceea ce aduce nou publicarea acestor documente, majoritatea inedite, din arhivele franceze, autorul cronicii se referă la bibliografia, oricum orientativă și nu exhaustivă, a cărții.

Încă odată, din păcate, cronicarul lasă de-o parte conținutul cărții pentru a avansa propriile sale interpretări asupra controversatului Carol al II-lea, care, nefiind lipsite de interes, și-ar fi aflat mai bine locul într-un studiu personal decît într-un comentariu asupra arhivei franceze.

Cît despre Magda Lupescu, poți fi israelit și român, fără una sau două generații creștinate.

Un cititor nedumerit

RECENZIA UNEI RECENZII

Matei Cazacu ne-a obișnuit de mult cu studiul și articole pe cît de bine scrise pe atît de temeinic documentate. Recenzia pe care o face la volumul de curînd apărut al dnei Maria Brătianu, "Roumanie 1938-1940 vue de France. Recherches dans les archives françaises", face excepție de la această regulă, din două puncte de vedere:

Lungul citat din cartea lui Henri Prost, "Destin de la Roumanie", apărută acum 40 de ani la Paris, nu-și are locul într-o asemenea recenzie, în măsura în care nu face parte din categoria "documente de arhivă" din anii 1938-1940, pe care le-a cercetat Maria Brătianu. Dna Brătianu nu a urmărit să publice o istorie a lui Carol al II-lea, și cu atît mai puțin a Elenei Lupescu. Dînsa a publicat noi documente de arhivă. Matei Cazacu, atras de paradoxuri, face elogiul camarilelor, și o prezintă pe Elena Lupescu drept o intelectuală, muză a industrializării României. O asemenea părere este, deocamdată, foarte singulară în peisajul istoriografiei noastre.

De-a dreptul stupefiantă este relatarea "micii anecdote" relative la cărțile de vizita găsite de legionari în casa Elenei Lupescu, după fuga acesteia. În afară de 2-3 nume, în frunte cu acel al Marthei Bibescu, despre care se știe că a întreținut relații, de altfel foarte episodice, cu Elena Lupescu, este vorba de

cărți de vizită depuse de diferite persoane la Palat, cu ocazia unor vizite oficiale făcute regelui. Ele au ajuns în mîinile dnei Lupescu, care, din diferite motive, le-a păstrat și le-a lăsat apoi la vedere, nebănuind măcar că Matei Cazacu le va interpreta atît de elogiios în favoarea ei.

Toma Petrescu, autorul volumului "Duduia", a făcut parte dintre cei mai înverșunați autori de propagandă legionară de scandal. Încă din 1930 era arestat și condamnat pentru a fi comis atentate la sediile masonice. În lucrarea sa "Duduia", unde mișună insultele antisemite, el se face ecoul binecunoscutei teze legionare conform căreia clasa posedantă din România se aservise complotului "iudeo-masonic" spre a distruge românismul. De unde și modul în care sunt prezentate de el și, după el, de Matei Cazacu, cărțile de vizită. Mulți dintre posesorii acestora nu numai că nu erau în niciun fel de relații cu Elena Lupescu, ci o disprețuiau.

Așa cum o spune chiar Matei Cazacu în concluzia recenziei sale, istoricul trebuie să ia în considerație întreaga documentație existentă. Dar poate nu și aceea furnizată de cărți de vizită fără nici o legătură cu volumul recenzat de dînsul.

Mihai Dimitrie STURDZA

ABONAȚI-VĂ LA LUPTA

ONG-urile FRANCEZE ÎN ROMÂNIA

Începutul de drum nou românesc a îndemnat Ministerul Afacerilor Străine francez să organizeze o întâlnire a organizațiilor neguvernamentale care activează între Carpați. Gazdă, la Paris, direcția relațiilor culturale și sociale din Quai d'Orsay. Prezenți: cadre superioare ale ministerului, ambasadorul Franței la București, D. Bernard Boyer, reprezentanți de asociații și de colectivități locale. Într-o sală cu 24 de locuri s-au înghesuit peste 60 de persoane. Era deja un răspuns la una din întrebările întrunirii: analizarea a ceea ce a mai rămas din valul de entuziasm declanșat de decembrie 1989. Acel superb decembrie a antrenat în România 1000 de ONG-uri și zeci de colectivități locale franceze. Al doilea scop al reuniunii era mai buna cunoaștere reciprocă a francezilor acționând în țara soră latină.

Imediat după 1989, intervențiile au avut mai ales un caracter umanitar. Cu timpul, s-a trecut la o politică de acomodare a proiectelor concrete. Cum îmi spunea un cadru CCFD (Comité Catholique contre la Faim et pour le Développement), în loc de a avea ca parteneri asistați așteptând mîncarea, îi ajutam să se hrănească singuri. Timpul n-a fost suficient pentru trecerea în revistă a numeroaselor acțiuni, în același timp discrete și eficiente. Asociații care n-au solicitat subvenții, conținând doar pe generozitatea aderenților. Mișcătoare, declarația unui președinte de asociație: am două iubiri - soția mea și România. 2 M franci cheltuiți pentru al doilea amor doar în 1996, din care 600.000 F pentru dezvoltarea turismului rural. De mai multe ori s-a făcut referință la această uriașă resursă economică a României. Alte acțiuni au vizat agricultura, principalul filon aurifer al țării. Putem întrevedea rezultatele cooperării dintre prima agricultură europeană și țara care are cele mai bogate pămînturi ale continentului. Dar cu speranța ca frenezia pentru chimicale să nu-i contamineze pe români. Mai înțelept exemplul Austriei care, după intrarea în Uniunea Europeană, a decis să joace cartea calității și nu cea a randamentului nebun.

În spatele unor acțiuni au stat francezi de origine română, în trecut mai buni ambasadori ai României decît cei plătiți de stat (excepție Al. Paleologu).

Impresionant aport de "savoir-faire" a adus o asociație care întrunește 4000 de aderenți, pensionari, foste cadre specializate în diverse domenii. Contra casă și masă ei oferă sfaturi tehnice.

Un proiect mai vechi al CCFD a prins în fine viață și în România: bănci de investiții cu dobîndă redusă pentru mici proiecte particulare. Cînd se creează un nucleu autohton, aport de capital de la persoane fizice și/sau juridice + o bancă locală, departamentul bancar al CCFD vine cu capital gratuit și cu logistică necesară punerii în funcțiune a unei bănci (echipament modern, formare de personal). După cîțiva ani, cînd banca a prins aripi, CCFD își retrage capitalul. O idee care ar trebui respinsă peste tot, mai ales pentru proiecte agricole și turistice.

Ce face ambasada Franței în aceste acțiuni? Mult, după declarațiile Excelenței sale Bernard Boyer, care și-a mărturisit entuziasmul pentru

rezultatul alegerilor "o încurajare pentru schimbări rapide în România". Aveam să aflăm că ambasada are fonduri cu care acompaniază proiectele de formare. "Sunt disponibil pentru orice asemenea proiect" a precizat ambasadorul. Desigur, există piedici pentru obținerea vizelor pentru românii domici să vină în Franța, care vor trebui acum să-și depună amprente. Dar de vină sunt miile de aventurieri, mai ales tineri, care se lasă amăgiți de iluzorii cîmni cu covrigi în coadă venind în Franța pe orice căi, deseori ilegale. Iar aici, pentru a supraviețui, recurg la soluții care-i aduc în conflict cu legea.

Un amănunt, prezent în toate ostenele franceze în România: ele au reușit acolo unde oamenii locului au știut să-i cucerească pe francezi. Francofonia, o condiție de început, căldura ospitalității, proprie românilor, dar și calitățile morale, seriozitatea, cinstea, hămnicia.

Pentru cunoașterea ONG-urilor activînd în România, Comitetul de legătură pentru solidaritate cu Europa de Est (50, rue Mouraud 75020 Paris) editează publicația: *La lettre du Colisée*, al cărui număr 11 (noiembrie 1996) publică, de altfel, un articol despre structurile asociative ale comunității române în Franța.

Cu siguranță, Franța poate fi un puternic sprijin al României în refacerea ei morală, economică și politică. Depinde mai ales de românii din țară.

Ș. D.

Publicația "*Diagonale Est-Ouest*" (8 rue Ferdinand Rey 69001 Lyon), care, cum indica numele ei consemnează interferențele politico-culturale dintre cele două spații europene separate pînă mai ieri de "cortina de fier", publică în numărul 41 două materiale ale corespondentului ei din Timișoara Florian Mihalcea. Aflăm că în împrejurimile orașului de pe Bega s-a instalat și asimilat (adică supraviețuiește cu un salariu românesc!), vorbind curent româna, un tînăr jurnalist francez, Brice Fleutiaux, care lucrează pentru presa timișoreană ca fotoreporter. O alegere care îl încîntă. "*Îmi place cum e aici, la țară, oamenii sunt mai sinceri, mai primitivi, mai puțin agresivi decît în orașe. Afară de asta, țara este de o frumusețe incredibilă... Păcat că românii nu sunt mai conștienți de bogăția țării și mulți români visează să plece în străindătate să lucreze. (...) Mă simt bine aici. Pot să spun că mă simt mai bine, nu știu de ce, decît în Franța*".

A doua corespondență îl privește pe caricaturistul timișorean Ștefan Popa, care a cîștigat toate premiile concursului de caricatură de la Saint-Estève (12-22 octombrie 1995), la care participau 64 de artiști din 17 țări. Tracatat înainte de decembrie 1989 pentru niște desene antinucleare expuse la Varșovia în 1986 (autoritățile crezuseră că ele se referă la Hiroșima, dar au aflat, chiar de la autorul lor, că ținta era Cernobil!), după 1990 caricaturile sale agasează pe noii potențați ai puterii care îi organizează o înscenare judiciară... Clasa politică românească, spune Ștefan Popa, spre deosebire de politicienii din alte țări, nu e compatibilă, încă, cu o confruntare a propriei imagini metamorfozată de ironie. Mitică ajuns la putere se ia patetic în serios...

FLORIN CHIRIȚESCU (1929 - 1996)

Născut în falia Dunării, la Băilești, și-a făcut clasele elementare și medii în Oltenia natală. Momentul începerii studiilor universitare a coincis cu instaurarea "democrației populare" și a luptei de clasă, ceea ce i-a adus repede eliminarea din facultate pentru "origine nesănătoasă", și trimiterea în fabrică. Reprimit apoi, a făcut excelente studii de italiană și română, iar la absolvire a avut norocul să intre la Editura Științifică, unde s-a impus ca unul dintre redactorii cei mai prețuiți. Paralel cu corecturile, însă, scria proză - pentru sertar, bineînțeles - reușind să publice abia foarte tîrziu un volum de basme și altul intitulat, olteneste, "De taină". Paralel a tradus imens și cu mare competență din literatura italiană: poeziile lui Eugenio Montale (Premiul Nobel), "Numele trandafirului" al lui Umberto Eco și mai ales Cesare Pavese, absolut tot, ceea ce i-a adus un mare premiu italian iar României gloria de a fi singura țară care a publicat integral opera acestui excepțional scriitor. În ultimii ani a tălmăcit, împreună cu soția sa Mara, cîteva din volumele de indianistică ale lui Angelo Moretta și a retipărit în editură proprie cartea scrisă de Mario Ruffini în apărarea drepturilor românilor în 1940, cînd guvernul italian impunea ciuntirea Ardealului.

A scris multă literatură, de sertar pe atunci, scurte schițe de două-trei pagini cu scene și figuri din lumea "socialismului victorios" prinsa ca într-un insectar. Cum nu-și ținea gura și risca oricînd o vizită nedorită, mi-a adus să-i ascund manuscrisele. Pentru una din schițe e suficient să dau doar titlul: "Radem etichete" (de pe sticle, spre a le vinde). Alta, "Vrăbiile" avea ca scenă un copac din Bld. Bălcescu, în dreptul Ministerului de Interne, în subsolul căruia erau deținuți politicieni pentru cercetări. Niște copii se amuzau să alunge cu pietre vrăbiile, dar ele se așezau imediat la loc. Deodată, din subterana Internelor, s-a auzit un pîpîț inuman, de moarte, la care vrăbiile au zburat toate și duse au fost.

Dar în afara operei propriuzise, el însuși era un personaj cu totul deosebit. Foc de deștept, tăios în discuții, deși inimă bună, făcînd pe al dracului ca să-și ascundă ciuda că e pipiriu la trup, totdeauna sufletul discuțiilor și întîlnirilor. Odată, pe cînd se discuta veșnica problemă a resemnării mioritice, el a sărit: "Ce resemnare dom'le, i-auzi ce zice țărănul: Dacă o fi și-o fi, și-o fi, și'napoi n-oi mai veni... dar cum să nu viu eu domnule, nu se poate".

Probabil că acum își rîde de noi, amărîți, care ne pierdem vremea pe pămînt.

Cicerone POGHIRC

EXPOSITION

VICTOR ROMAN : SCULPTURES
DANA ROMAN :
PEINTURES ET OBJETS

Musée des arts décoratifs de Budapest :
109 Budapest Üllői ut 33/37
21 février - 13 avril 1997

PENULTIMA ORĂ

CASA ROMANEASCA
120 bis, rue Haxo, 75019 Paris
(Metro Télégraphe sau Porte de Lilas)

A l'occasion de l'apparition en français, de la traduction de Mme Marily Le Nir du "*Journal de la félicité*" (Jurnalul fericirii) de Nicolae Steinhardt, Samedi, le 15 février, à 17h aura lieu un entretien entre Mme Marily LE NIR et Mme Sanda STOLOJAN

Mulțumim celor care au continuat să răspundă apelului nostru (v. Lupta nr. 246, p. 8) susținând Association pour la Fondation Mémorial Sighet : Ion Varlam; Mihai Săbăduș; Catherine Durandin; Dl. și Dna Ionescu-Sisestî; Gheorghe Bejan; Pierre Teodorescu; Anca Lemaire; Rodica Laurentiu; Françoise Pichaud; Leonid Mamaliga; Anne Lise Vergati; Simion Tatar; Persida Vasilescu; Cicerone Poghirc.

Trimiteți contribuția dvs. "à l'ordre de AFMS", pe adresa Luptei - 125 Bureaux de la Colline, 92213 St. Cloud

Anunțăm cu tristețe încetarea din viață a prietenului și colaboratorului nostru DAN AFTALION pe data de 2 februarie 1997.

Membru fondator ADER-ului (Action pour la Démocratie en Roumanie - Parti National Paysan Chrétien Démocrate Roumain) din 1990, activ, plin de inițiative și prieten devotat, a fost corespondent pentru presă și televiziune atât în România cât și în Franța.

Conducerea ADER

A murit la Paris, duminică 2 februarie 1997, la amiază, DAN (DANIEL) AFTALION, ziarist, membru fondator al Asociației Ziaristilor Români - Vest, cu sediul la Paris. Dan Aftalion s-a născut la 16 octombrie 1936. A fost cadru tehnic superior în serviciul de comunicații al TDF (Télédiffusion de France), în același timp profesor de jurnalism al Centrul de perfecționare al jurnaliștilor (CFPJ), școala superioară de nivel universitar, precum și la Institut des Hautes Etudes Internationales.

A avut, de asemenea, o bogată activitate politică în exil.

Membrii AZR-VEST, confracii jurnaliști, întreaga comunitate românească din exil cunosc contribuția sa la formarea unei imagini corecte și nuanțate privind realitatea românească în timpul evenimentelor din și după decembrie 1989, prin poziția și contactele sale privilegiate în cadrul televiziunii franceze.

Asociația noastră se alătură durerii familiei îndoliată.

Pentru AZR, Dan Culcer
președinte

DECESE

Dr. Silviu Poenaru, la Paris, în 30 ianuarie, la Paris. Ziaristul Daniel Aftalion, pe 2 februarie, la Paris. Dr. Alexandru Marinescu, la Köln. George Testea (SUA). Cornelia Axente Barendson (Milano).

Georgeta Breazul; dr. Virgil Aldulescu; Barbu Vulcănescu; dr. Virgil Silveanu; dr. Margareta Papadumitru; ing. Neculai Angelescu; Silviu Paul Florescu; Antița Pătrulescu; Oltea Iancovici (Braha); Theodor Coseac; prof. Mierla Manolescu; Paulina Tabarcea; Marcel Timuș; Roxana Done; ec. Elena Ittu (Georgescu); ing. Victor Sabovici; ing. Dumitru Pricop; Aurica Suicescu (Scutaru); Sandu Constantin; Georgeta Dumitru; pictor Georgeta Toba Itigan; Hrisanta Polexe-Tomescu; Constanța Naghy; Aza Pelenghian; Pavel Tăune; regizor Pavel Constantinescu; Elena Constantinescu (Boțocan); Artemiza Ganea; dr. Maria Gabriela Gherghiceanu; dr. Mihai Țico; dr. Gheorghe Mihai Valentin; Gheorghe Tănase; Ioana Viorica Ionescu; Gheorghe Russu; dr. Georgeta Popescu; Alexandru Dumitrescu; dr. George Mihai Tico; ec. Elisabeta Poajgă; Angela Stoenescu; Ilie Marian State; dr. Ctin Nițulescu; Veronica Popescu; Samson Abramovici; Florica Dimitriu; ing. Radu Florin Traia; Marilena Ionescu (Morega); Mariana Constantinescu (Dițescu); Aneta Ștefănescu; Marin Ruse; ing. Virgil Cornea; av. Ștefan Băltăceanu; Clara Caragea; Lucian Gheorghe Mușat; Irina Pop (Dumitrescu); Grigore Covalenco; Eftimie Cartianu; Elena Nistor; Atena Chiriac; dr. Silviu Carp; Ileana Mocanu; dr. Mira Costiniu; Aurel Condrea; Petre Raiovici; Lucian Mușat; Haralambie Cristescu; Ion Ibric; ing. Tudor Vincenz; ing. Eusebei Trofin; Mihai Caramalău; Felicia Bălășan; Gabriel Sota; Constantin Vănescu; prof. Letiția Ghencea; ing. Nistor Gheorghe; Iulian Silca; Sevastia Mistoi; Carol Balica; Maria Moșuț; ing. Nicolae Macri; prof. Ion Blendea; Claudiu Eugen Raceală; Victoria Vișan; Dumitru Nicolaescu; Victoria Somnea; farm. Alexandra Spiridonescu; Sorin Zavulovici.

NATURALIZARI

"Journal Officiel", 25 ianuarie și 4 februarie 1997 publică numele următoarelor persoane născute în România, care au obținut naturalizarea franceză: Ioana Brăileanu, născută la București; Camelia Mihaela Khayat (n. Olariu), născută la București; Rozalia Lungu (n. Baczai), născută la Baia Mare; Traian Lungu, născut la București; Traian Bogdan Lungu, născut la București; Cristina Maria Potîrniche, născută la București; Radu Rădescu, născut al București; Tudora Albrecht (n. Ștefan), născută la Galați; Alexandra Dumitrescu (n. Zorca), născută la București; Florin Dumitrescu, născut Găești; Anca Dumitrescu, născut la București; Gabriela Eugenia Mociulschi (n. Ionescu), născută la București; Mihai Bogdan Mociulschi, născut la București; Gheorghe Voicu, născut la Slobozia Conachi; Victoria Voicu (n. Cristea), născută la Râscăeși.

le combat

Directeur: Michel Korné 7/02/1997
ISSN 1148 - 7321

NUMERO 280

TARIF D'ABONNEMENT ANNUEL

En Francs Français:		En d'autres monnaies, le tarif est majoré des frais bancaires d'encaissement comme suit: DEM 100 - CHF 90 - GBP 35
FRANCE	FRF 250	
EUROPE	FRF 300	
Par avion :		
AMERIQUE		
AMERIQUE DU NORD	FRF350	USA 60 ou équivalent
ISRAEL		
AMERIQUE DU SUD		
ASIE	FRF 450	USA 70 ou équivalent
AUSRALIE		
125 Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud-France		
Tel. (33-1) 46020540 Telefax (33-1) 46 02 14 37 - Tlx 270152 F		
Commission Paritaire N° 65481 - CCP. : 11 341 71 A Paris		

LES REVOLUTIONS A L'EST SERONT-ELLES TOUJOURS NON VIOLENTES?

par Tontcho Karaboukov

Etonnants peuples que les peuples de l'Est! Malgré les provocations de la police et en dépit de la misère dans laquelle ils sont plongés, ils résistent à la tentation de la violence. Nonobstant l'écroulement de tous leurs rêves, ils continuent à croire en des jours meilleurs. Les Serbes depuis deux mois, les Bulgares plus tard, et maintenant les Albanais- tous les jours ils gagnent une nouvelle victoire.

Une précision, tout de même. Lorsque nous parlons des peuples de l'Est, il serait plus juste de nommer ceux d'abord d'entre eux qui n'ont pas été en mesure de couper le cordon d'avec leur passé. Ici nous nous heurtons à une vieille fracture historique.

Les peuples qui n'ont pas réussi à rejeter l'état des aparatchiks sont justement ceux qui ont subi la plus longue domination ottomane. En effet, durant des siècles, ils ont accumulé un tel retard dans leur développement économique, politique et culturel, qu'ils ont du mal à le combler. Ce qui est pire, c'est que par certains côtés ce retard s'est aggravé au cours des dernières décennies.

Bien entendu, ce grand vide se répercute sur leur présent politique. Même si leurs traditions politiques sont encore récentes, ces peuples n'ignorent pourtant pas que le combat pour la démocratie est quotidien et qu'il ne finit jamais.

Après la libération des Turcs, les changements dans ces pays se faisaient surtout par le haut, imposés par des cliques militaires et policières, souvent aussi corrompues que celles de nos jours. Or ce qui est nouveau maintenant, c'est l'étonnante patience de ces peuples et leur désir de trouver à leurs problèmes une solution autre que celle de l'effusion du sang.

On peut se poser la question; pourquoi ce changement de méthode? (je ne crois pas qu'il s'agisse encore d'un changement de mentalité). Pourquoi des manifestations, au lieu et à la place de la violence?

1- Ces peuples se sont-ils assagis au point de préférer la réponse pacifique à la brutalité?

2- Ou bien, ont-ils tant vieilli qu'ils ne sont plus en mesure d'envisager la moindre avancée précipitée? (Toutes les révolutions ont été faites par

les jeunes; le plus souvent les Napoléon et les Saint-Juste n'avaient pas atteint la trentaine; mais déjà les Lénine et les Trotsky avaient en 1917 quelques années de plus).

3- De même, une autre question mérite attention: dans quelle mesure la mondialisation et la globalisation devenues la règle générale, agissent-elles sur le comportement des peuples, Les problèmes nationaux se sont-ils à tel point dilués dans ceux de l'ensemble qu'on ne puisse plus espérer une autre solution que globale?

Quoi qu'il en soit, aujourd'hui à l'Est il y a du nouveau.

Pour le moment, ces peuples évitent d'avoir recours aux moyens non contrôlés. Le proche avenir nous dira s'il en sera toujours ainsi. Ce qui déterminera leur attitude viendra sans doute de la réaction des gouvernants à leurs justes revendications. Si les nantis et les puissants ne cessent de les humilier et s'ils continuent à exploiter leur misère guidés uniquement par des appétits voraces et insatiables, il est évident que personne ne pourrait préjuger de l'attitude des opprimés dans les jours et dans les semaines à venir.

Les camarillas au pouvoir doivent comprendre que toute patience à une fin. Celui qui a faim est fatalement prêt à tout. Ces peuples n'ont d'autres choix maintenant que de continuer leur pression. Coûte que coûte!

Il savent également que les résidus communistes qui les gouvernent ne sont pas forts. La force de ces derniers réside, justement, dans la faiblesse des démocrates. Depuis 1989, les ambitions personnelles et les désunions ont permis aux mafias de proliférer et de pratiquer leur chantage. Plus que par le passé!

Une chose est sûre: le jour où tous les démocrates se donneront la main, aucune force ne sera en mesure de leur résister!

En attendant, la rue doit continuer à exercer sa pression. En même temps, pour que la rue ne devine pas un jour ingouvernable, il faut qu'elle soit en mesure d'imposer, dès maintenant et par voie pacifique, les profonds changements qui ne peuvent plus attendre.

COLLOQUE INTERNATIONAL AU SENAT les 28-29 Octobre 1996

"BUDAPEST 1956-1996" par Eugène Sujanszky

Monsieur le Président,
Mesdames et Messieurs,

Je ne suis pas un historien, donc mon témoignage contient uniquement ma propre participation aux événements de 1956 et mes expériences personnelles vécues dans les années qui précéderent la révolution hongroise. Je ne prétends pas que mes opinions, mes appréciations personnelles sur les événements sont les bonnes et détiennent les vérités historiques. Loin de là! L'analyse, la recherche de la vérité historique, la conclusion, c'est le travail des historiens. Par contre, je vous promets que mon témoignage sera sincère, ouvert et sans arrière-pensée.

Four moi, il y a deux périodes bien distinctes: les années avant 1956, puis après 1956. La révolution hongroise avait une telle force d'attraction pour l'unification morale, idéologique, politique du peuple hongrois, que la division

droite et gauche a complètement disparu en automne 1956. Moi-même j'ai été un sujet de ce phénomène. Beaucoup de gens que je considérais avant 1956 comme mes ennemis à cause de leur rôle dans le Parti Communiste, sont devenus pendant la révolution mes camarades révolutionnaires, mes compagnons de route, car ils se sont ralliés au soulèvement populaire contre l'occupant soviétique et même après son écrasement, ils sont restés fidèles aux objectifs et au contenu idéologique de notre révolution et ils en ont accepté les conséquences graves pour eux et pour leur famille.

Mais je commence mon témoignage avec les années d'avant 1956. Dans mon cas, ce ne sont pas les événements qui m'ont entraîné au fur et à mesure sur la route de la révolte armée contre le totalitarisme communiste, mais consciemment je me suis préparé à cela bien avant 1956. Mon seul

guide fut ma conviction ferme, mes conceptions idéologiques et philosophiques de cette époque, bien que je n'aie jamais appartenu à aucun parti politique, ni dans le passé, ni maintenant. Par contre, j'ai été et je suis toujours très attaché à la liberté démocratique, à l'indépendance nationale et à la justice sociale basée sur la solidarité des citoyens.

J'avais 15 ans, quand la guerre s'est terminée, j'ai été un jeune idéaliste, qui croyait à la valeur des mots et dès mon jeune âge, j'avais déjà une aversion instinctive pour tout ce qui est totalitaire et cruel. J'ai été choqué par la cruauté des extrêmes droites vers la fin de la guerre et également choqué par l'attitude barbare de l'Armée Rouge vis à vis de la population. Par conséquent, je n'ai jamais considéré les soldats soviétiques comme des libérateurs, mais

Suite page II

uniquement comme des nouveaux occupants qui ont chassé les anciens occupants. C'est-à-dire, la terrible GESTAPO qui fut remplacée par l'aussi terrible NKVD, devenu plus tard MVD, puis KGB. Pour moi en 1945 les vrais libérateurs auraient été les troupes américaines, anglaises et françaises. Même 50 ans après je regrette infiniment que la libération de mon pays du totalitarisme hitlérien n'ait pas été faite par les Alliés Occidentaux.

Après 1945, après une courte période d'espoir, quand j'ai vu que la démocratie tant souhaitée, qui doit être basée sur le respect des droits de l'homme, ne se réalisait pas dans mon pays, j'ai décidé d'entrer dans la résistance clandestine contre le régime communisme prosoviétique stalinien. Je considérerais le Parti Communiste Hongrois comme un appareil administratif et policier au service des colonisateurs soviétiques et comme un instrument local dans cette immense machine que représentait l'impérialisme rouge pour conquérir le Monde. Pendant la guerre froide, je considérerais les démocraties occidentales groupées dans l'Alliance Atlantique, comme mes vraies amies politiques, idéologiques et morales. Par contre, l'Union Soviétique stalinienne et en général le totalitarisme furent pour moi les vrais ennemis. Ici, je dois faire une remarque; si le totalitarisme hitlérien avait gagné en Europe, en connaissant mes convictions très idéalistes pour la démocratie, je me serais révolté également contre lui.

Donc je regardais le gouvernement du régime communiste hongrois, le gouvernement de cette fameuse "République Populaire" comme un gouvernement illégal, qui était maintenu par l'Armée Rouge et par le KGB soviétique, contre la volonté du peuple hongrois. Alors, je vous dis sincèrement et excusez-moi pour l'expression: "Je m'en foutais totalement de ce qui se passait à l'intérieur de ce parti prosoviétique détesté. Ces variations internes entre les différentes tendances m'ont laissé indifférent. Pour moi, RAJK n'était pas un héros de la liberté et un combattant de la démocratie, mais uniquement une victime de son propre parti totalitaire. Afin d'obtenir la liberté et la démocratie pour mon pays, dès 1949, je ne voyais pas d'autre issue, que la révolte armée. C'est pour cela que le commençais à organiser un réseau clandestin.

Bien entendu, je croyais naïvement à une intervention militaire de l'Alliance Atlantique en cas de révolte des hongrois. Nous avons envisagé, projeté même une attaque contre le bâtiment de la Radio de Budapest Mais, hélas, la police politique nous a découvert malgré toutes nos précautions et quelques mois avant l'éclatement de la révolution, nous avons été arrêtés.

Ici je dois remarquer que ma vie fut sauvée indirectement par Khrouchtchev, car sa destalinisation a déclenché en Hongrie aussi une très forte libéralisation du régime, par conséquent les tribunaux populaires ont suspendu provisoirement la peine de mort dans les procès politiques pendant cette courte période avant la révolution. Bien entendu, dans la cellule de

prison, seul, isolé complètement, je n'étais pas au courant de ce changement politique important, seulement j'ai été étonné qu'on ne m'exécute pas, d'autant plus que parmi les membres d'un autre groupe de résistance arrêté avant nous, avec qui nous avions le contact, 3 furent pendus secrètement en Octobre 1955; Lorand DESAKNAI, Ferenc JAKAB, Istvan SZECSENYI.

Je voudrais vous raconter une petite conversation très curieuse, qui s'est déroulée entre un officier de la police politique et moi au cours d'un interrogatoire, quelques mois avant l'éclatement de la révolution. A ce moment là, toutes les preuves étaient déjà dans leurs mains et les procès verbaux furent transmis au procureur. Sur un ton beaucoup moins sévère que d'habitude, qui m'a surpris, il me dit la chose suivante:

"SUJANSZKY, vous étiez bien naïf, si vous l'avez pensé sérieusement, qu'avec un groupe de 30 ou 40 hommes, même bien armés, vous auriez pu faire éclater un soulèvement général contre notre République Populaire, en attaquant le bâtiment de la Radio. Si vous aviez déclenché cette attaque, vous et votre groupe auriez été anéantis en 30 minutes jusqu'au dernier homme et personne n'aurait rien su, ni en Hongrie, ni à Budapest. Vous ne vous rendez pas compte de la puissance de la force armée que nous possédons!"

Voilà ma réponse:

"Monsieur le Capitaine, allumez une allumette dans cette pièce, la petite flamme va s'éteindre en quelques secondes, quand elle arrive au bout de l'allumette. Par contre, si vous laissez échapper le gaz de la cuisinière, quand la proportion de mélange avec de l'air sera assez grande, il se produira une explosion terrible, qui détruira tout l'appartement. Alors, nous avons voulu être cette petite allumette quand la tension dans le pays devient explosive."

La Capitaine a commencé à rire:

"Vous parlez de quelle tension intérieure? Le peuple est avec nous! Vous ne voyez pas l'immense foule qui défile depuis des années le 1er mai en applaudissant notre République Populaire et notre Parti?"

J'ai répondu:

"Monsieur le Capitaine, dans cette immense foule, qui défile le 1er Mai, il y a plusieurs milliers de SUJANSZKY avec les mêmes convictions que les miennes."

C'est une coïncidence curieuse, que quelques mois après cette conversation, l'allumette nécessaire pour l'explosion fut allumée par la police politique elle-même, quand le 23 Octobre elle a tiré sur les manifestants devant le bâtiment de la Radio. Car le peuple hongrois vivait déjà bien avant 1956 dans une atmosphère prérévolutionnaire, tellement le régime totalitaire prosoviétique était détesté. Seuls la condition favorable et le détonateur, la petite flamme d'une allumette manquaient pour l'explosion. C'est aussi un fait paradoxal de l'histoire que la condition favorable fut offerte par KHROUCHTCHEV lui-même avec sa destalinisation surprenante, qui a affaibli momentanément tous les régimes

communistes derrière le rideau de fer, mais dans le cas de la Hongrie, c'est devenu catastrophique, car le peuple hongrois, je le répète, vivait déjà depuis plusieurs années dans une ambiance prérévolutionnaire antisoviétique, antitotalitaire et pro-occidentale.

Moi, quand j'ai été libéré de la prison politique par les insurgés, au lieu de rentrer chez moi dans le IIIème arrondissement, où je vivais avec ma mère, je suis allé à la Place Corvin pour me joindre à ce groupe d'insurgés, puis j'ai participé aux combats contre les troupes soviétiques jusqu'au 9 Novembre là où les affrontements étaient les plus violents. A partir du 4 Novembre, les troupes soviétiques se sont battues contre nous comme dans une vraie guerre, avec des préparations d'artillerie, suivies des assauts répétés des groupes de choc d'infanterie bien entraînés pour les combats de rue, afin d'investir des pâtés de maisons tenus par les insurgés. Les chars et les canons d'assaut servaient comme couverture de feu pour les fantassins. Quelquefois les combats se déroulaient d'un étage à l'autre. Avec ça, je veux dire, que la méthode de combat des troupes soviétiques, contre les insurgés hongrois n'était pas la même après le 4 Novembre, que dans la première phase de la révolution.

Quand la place Corvin est tombée le 9 Novembre, je n'ai pas pu rentrer à la maison, chez moi, car la police politique communiste hongroise accompagnée par les soldats soviétiques me recherchaient dès la mi-novembre. Je me cachais tout en gardant quatre mitraillettes avec chargeurs pour le cas où l'Occident viendrait à notre aide et que les combats reprendraient. Mais hélas, cette aide n'est pas venue, alors il a fallu que je fuie la Hongrie, car cette fois, je n'aurais pas pu éviter la pendaison. Etant donné que j'ai été recherché partout, c'est seulement avec un faux papier que j'ai pu atteindre la zone frontière et arriver sur le territoire autrichien la nuit du 28 Novembre 1956.

Je garde un souvenir inoubliable de l'ambiance, et de l'état d'esprit exceptionnel et noble de la Révolution hongroise. De cette époque tragique de notre histoire, il y a deux personnalités que je continue à respecter, bien que ni l'un ni l'autre n'aient joué aucun rôle direct dans l'éclatement de la révolte armée. L'un est le Cardinal MINDSZENTY, car au poste où le destin l'a placé, il s'avéra le meilleur patriote hongrois du XXème siècle. L'autre est le communiste de vieille date, Imre NAGY, car lorsqu'il a fallu choisir dans un moment crucial, le 4 Novembre 1956, entre l'intérêt de son parti et celui du peuple hongrois, il a su écouter son cœur en choisissant le peuple. Et pour cela il a accepté de mourir sur la potence des représailles prosoviétiques, plutôt que de renier les objectifs de notre révolution. Ces sentiments de respect apparemment paradoxaux sont caractéristiques de l'état d'esprit de 1956. Aux yeux des insurgés hongrois, l'honnêteté, la sincérité, la qualité du cœur d'une personnalité comptaient beaucoup plus que sa couleur politique ou sa place dans la hiérarchie sociale.